

УДК 159.92:316.6

Волинець Н. В.,

кандидат психологічних наук,
доцент, старший науковий співробітник
науково-дослідного відділу,
Національна академія Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького
E-mail: natasha_volynets@meta.ua

ЧИННИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті представлено особливості середовища здійснення професійної діяльності персоналом Державної прикордонної служби України. Описано особистісні чинники, чинники професійної діяльності та чинники організаційного середовища психологічного благополуччя персоналу Державної прикордонної служби України в особливих умовах здійснення професійної діяльності.

Психологічним благополуччям працюючої особистості (працівника) є як глобальне, цілісне суб'єктивне рефлексивне переживання позитивності та значущості власного «Я-існування» в цілому та через призму її життєздійснення в середовищі професійної діяльності, що репрезентує інтегральну оцінку життя працюючої людини, позитивні афекти стосовно виконуваної роботи, організаційного середовища та, як наслідок, життя в цілому, та як суб'єктивне переживання-проживання ситуативного досвіду в контексті професійної діяльності як гармонійне поєднання вкладених зусиль особистості для здійснення роботи, досягнутих цілей роботи та отриманої вигоди (винагороди, визнання, задоволення, перспектив тощо).

Зазначено, що професійна діяльність персоналу Державної прикордонної служби України є платформою, на якій через виконання службових обов'язків, професійну самореалізацію тощо розгортаються процеси досягнення цілей, реалізуються актуальні потреби в досягненнях, успішності професійної діяльності, взаємодії з людьми тощо, а також процеси отримання винагороди у вигляді матеріального забезпечення, кар'єрного зростання, задоволеності виконуваною роботою

і підвищення самооцінки власної професійної компетентності та значущості, що формує уявлення щодо перспектив як у майбутній професійній діяльності, так і в майбутньому житті, прагнення до подальшого професійного розвитку та самореалізації. Особистісні чинники (якісні характеристики смислових та ціннісних життєвих орієнтацій, прагнення до самоствердження, емоції, оцінки та судження з приводу результатів своєї позитивної активності), професійні чинники (професійні властивості, що визначають їхню професійну ідентичність та психологічну готовність до здійснення професійної діяльності, мотивацію професійного зростання, професійне самоставлення тощо) та організаційні (сприятливість та безпека організаційного середовища, стосунки з керівництвом та колегами, задоволеність роботою) є основними чинниками, що детермінують психологічне благополуччя персоналу Державної прикордонної служби України.

Ключові слова: професійна діяльність, психологічне благополуччя працюючої особистості (працівника), особливі умови діяльності, середовище професійної діяльності.

Постановка проблеми. Глобальна гуманістична спрямованість розвитку усіх сфер життєдіяльності людей актуалізує проблеми щастя, благополуччя, задоволеності як життям в цілому, так і окремими його компонентами. У сучасній психології зростає інтерес до наукових розвідок у напрямку вивчення особливостей розвитку та функціонування успішної, здорової, благополучної і щасливої особистості, яка живе повноцінним та цікавим життям. У зазначеному аспекті важливою сферою життєдіяльності особистості є сфера її професійної діяльності. Наразі одним з найскладніших напрямків дослідження психологічного благополуччя особистості є вивчення його в контексті такої сфери життєвого середовища людини, як професійна діяльність.

Актуальність вивчення переживання психологічного благополуччя прикордонниками в професійному середовищі зумовлена особливостями концепції реформування Державної прикордонної служби України (ДПСУ) відповідно до європейських стандартів, спрямованої на удосконалення системи підготовки, комплектування, роботи з особовим складом ДПСУ, його соціального захисту, а саме: реалізацією екстериторіального і територіального принципів комплектування особового складу; децентралізацією системи управління особовим складом; створенням та запровадженям системи професійної компетентності; розробленням механізму підготовки спеціалістів за державним замовленням у навчальних закладах Міноборони, МВС та СБУ, а також навчальних

зкладах ДПСУ; забезпеченням підготовки особового складу ДПСУ у навчальних закладах ДПСУ з урахуванням загроз прикордонній безпеці; задоволенням кадрових потреб органів та підрозділів ДПСУ в правоохоронній сфері, сферах телекомунікації, психології та кінології; запровадженням методики вивчення особистості та формування психологічної готовності до дій у кризових ситуаціях; розробленням механізму соціально-психологічної та фізичної реабілітації військовослужбовців ДПСУ, наданням допомоги їм і членам їхніх сімей; впровадженням європейських стандартів у систему підготовки та роботи з особовим складом ДПСУ, забезпеченням обміну досвідом з навчальними закладами правоохоронних органів України та держав – членів Європейського Союзу; розробленням механізму протидії негативному інформаційному впливу на особовий склад ДПСУ та удосконаленням професійної підготовки у сфері інформаційної безпеки; поліпшенням фінансового забезпечення особового складу ДПСУ [15]. Окрім того, професійна діяльність персоналу ДПСУ зумовлена особливостями спеціальної професійної підготовки (професійних знань, умінь та навичок, професійної компетентності, готовності тощо), особливостями управління підготовкою, особливостями здійснення професійної діяльності безпосередньо в особливих умовах, які вимагають від прикордонників швидкого прийняття та реалізації професійно важливих рішень, містять загрозу для їхнього життя та здоров'я, особливостями організаційної діяльності щодо розподілу обов'язків, повноважень, функцій, відповідальності, а також суспільно значущою місією – охороною державного кордону країни. Високий рівень здійснення професійної діяльності прикордонниками з охорони державного кордону, особливо в умовах проведення операції спеціальних сил, призводить до професійного виснаження їхніх ресурсів і вимагає вирішення питань з охорони їхнього психічного та фізичного здоров'я та запровадження заходів з покращення рівня їхнього психологічного благополуччя. Проте, безпосередньо досліджень, присвячених вивченню психологічного благополуччя персоналу ДПСУ, наразі не проводилося.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині проблема переживання психологічного благополуччя в професійному середовищі персоналу ДПСУ непрямо представлена у дослідженнях, присвячених вивченню психологічного та психічного здоров'я (В. Алещенко, С. Вірний, Т. Вербанова, Д. Єрьоменко, В. Кохан, Є. Потапчук, О. Сафін, О. Ящук), професійного вигорання та деформацій (І. Артем'єва, О. Гарний, О. Кириленко, Ю. Максимюк, Л. Михайлишин, О. Орос, Б. Томчук, О. Хайрулін), професійної адаптації (С. Вірний, С. Мул, Є. Потапчук, О. Самохвалов, С. Чистяков), професійної успішності (С. Вірний,

С. Мул, О. Ставицький). Психологічне благополуччя особистості в професійній діяльності розглядається як процес та стан, який інтегрально відображає життєву діяльність людини, її результати та ставлення до цих результатів (М. Бояркін та ін.) [3], як критерій професійної ідентичності і характеристика діяльності (Р. Шаміонов) [12], як результат переживання особистістю успіхів чи досягнень у професійній реалізації, гармонії в особистому житті, реалізації особистістю власного потенціалу тощо (В. Духневич) [7].

Виокремлення невіршених раніше частин проблеми. Незважаючи на досить широкий спектр теоретичних підходів і напрацювань стосовно психологічних особливостей професійної діяльності персоналу ДПСУ, у сучасній військовій психології проблема переживання психологічного благополуччя в професійному військовому середовищі у прямій постановці не представлена.

Отже, **метою статті** є аналіз чинників психологічного благополуччя персоналу ДПСУ в особливих умовах здійснення професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Професійна діяльність персоналу ДПСУ є платформою, на якій через виконання службових обов'язків, професійну самореалізацію тощо розгортаються процеси досягнення цілей, реалізуються актуальні потреби в досягненнях, успішності професійної діяльності, взаємодії з людьми тощо, а також процеси отримання винагороди у вигляді матеріального забезпечення, кар'єрного зростання, задоволеності виконуваною роботою та підвищення самооцінки власної професійної компетентності та значущості, що формує уявлення щодо перспектив як у майбутній професійній діяльності, так і у житті в майбутньому, прагнення до подальшого професійного розвитку та самореалізації. І оскільки середовище професійної діяльності є головним і єдиним джерелом забезпечення усіх сфер життєдіяльності людини, переживання психологічного благополуччя / неблагополуччя можна вважати основним інтегральним показником якості проживання людиною власного життя та його здійсненості.

Психологічним благополуччям працюючої особистості (працівника) є як глобальне, цілісне суб'єктивне рефлексивне переживання позитивності та значущості власного «Я-існування» в цілому та через призму її життєздійснення в середовищі професійної діяльності, що репрезентує інтегральну оцінку життя працюючої людини, позитивні афекти стосовно виконуваної роботи, організаційного середовища та, як наслідок, життя в цілому, та як суб'єктивне переживання-проживання ситуативного досвіду в контексті професійної діяльності як гармонійне поєднання вкладених зусиль особистості для здійснення роботи, досягнутих

цілей роботи та отриманої вигоди (винагороди, визнання, задоволення, перспектив тощо).

Проблемі детермінації психологічного благополуччя особистості в останнє десятиріччя присвячено чимало наукових праць. Визначаючи фактори, чинники, детермінанти психологічного благополуччя особистості науковці виокремлюють: ситуативні (позитивні оцінки станів здоров'я, задоволеність відносинами в різних сферах життєдіяльності) та інтенційні (об'єктивні життєві події, успіх в різних сферах життя) (С. Любомирські) [36]; матеріальні умови (дохід та витрати – можливості задоволення базових та актуальних потреб або депривація потреб, споживання, багатство, якість житла) (Д. Канеман, А. Дейтон, Ф. Освальд, Х. Вал, Н. Мольєнкопф, О. Шилінг, Д. Сакс, Б. Стівенсон, Дж. Вулферс [34; 39; 42], демографічні (гендерні та вікові особливості, міграційний статус, матеріальний статус, тип сім'ї, наявність дітей, екологічні та географічні умови життя, етнічна ідентифікація, рівень урбанізації) (П. Долан, Т. Пісгуд, М. Уайт) [26], чинники, які стосуються якості життя (стан здоров'я, безробіття, соціальні контакти та безпека (Р. Боаріні, М. Сомола, К. Сміт, Р. Маньчін, Ф. де Кельєнаер, П. Долан, Т. Пісгуд, М. Уайт) [21; 26], задоволеність життям та контроль за доходами, освіта, зайнятість (Б. Фрей, А. Стюцер, Д. Канеман, А. Крюгер) [28; 35], задоволення роботою, баланс між роботою та особистим життям, освіта та навички (Д. Бланшфлауер, А. Освальд, П. Долан, Т. Пісгуд, М. Уайт, Дж. Хелліуелл, Д. Канеман, А. Крюгер, Дж. Стігліц, А. Сен, Дж. Фітуссі) [20; 26; 30; 35; 44], соціальні зв'язки (Р. Боаріні, М. Сомола, К. Сміт, Ф. де Кельєнаер, Дж. Хелліуелл, С. Ванг, Д. Канеман, А. Крюгер) [21; 31; 35], приналежність до громади та управління (Дж. Хелліуелл, С. Ванг) [31], корупція та участь у демократичних процесах (Б. Фрей, А. Стюцер) [27], особиста безпека як співвідношення між досвідом віктимізації та суб'єктивним благополуччя на індивідуальному рівні (Р. Боаріні, М. Сомола, К. Сміт, Р. Маньчін, Ф. де Кельєнаер) [21], а також суб'єктивні уявлення про безпеку (життя в небезпечному або депресивному районі (С. Балестра, Дж. Султан, П. Долан, Т. Пісгуд, М. Уайт) [19; 26], сприйнятий рівень злочинності (Дж. Хелліуелл, С. Ванг) [31].

Вперше заходи із забезпечення психологічного благополуччя військовослужбовців застосовувалися під час Першої світової війни у Мінесоті спільними зусиллями благодійних організацій, працівників соціального захисту, волонтерів американського Червоного Хреста, Християнської Асоціації молодих чоловіків і жінок та Армії порятунку, які відіграли важливу роль у підтримці американських військових підрозділів як на власній території, так і за кордоном. Вони підтримували

моральний стан військ на всіх етапах конфлікту, пропонуючи використовувати психологічні засоби розслаблення, комфорту та активного відпочинку [18]. З 1998 року в армії США працює програма MWR – Morale, Welfare and Recreation («Мораль, благополуччя та дозвілля»), яка є програмою якості життя, що безпосередньо підтримує їхню психологічну готовність, забезпечує якість життя різноманітних військових угруповань, військовослужбовців та здійснює підтримку їхніх сімей. До цієї програми включено соціальні, спортивні, оздоровчі, освітні та інші види діяльності, що покращують життя військової громади, сприяють інтелектуальній, психологічній та фізичній підготовці військовослужбовців, забезпечують робоче та житлове середовище, яке приваблює та зберігає якісний склад армії, забезпечує дозвілля, що підтримує якість життя, що відповідає загальноприйнятим американським цінностям, сприяє і підтримує психічний та фізичний добробут військовослужбовців, військових пенсіонерів, цивільних службовців та їхніх сімей; сприяє розвитку гордості, бойового та корпоративного духу військовослужбовців та їхньому добробуту при переїздах тощо [38]. Особливості ж психологічного благополуччя особистості, і військовослужбовців у тому числі, в Україні набули актуальності лише в останні роки.

До чинників, які визначають психологічне благополуччя працюючої особистості (працівника) відносяться: психологічні чинники: суб'єктивне благополуччя (емоційно-когнітивні оцінки якості життя, задоволення життям, позитивні емоції, особистісні установки (екстраверсія, нейротизм та самооцінка), культурні відмінності (Е. Дінер, С. Оіші, Р. Лукас, Й. Гутьєрес, Б. Джименес, Е. Ернандес, С. Пуенте) [23; 29], особистісні чинники (нейротизм, екстраверсія, відкритість до досвіду, агресивність і сумлінність) (П. Коста, Р. Маккрой) [22], прагнення та очікування, що проявляються через орієнтацію на ситуацію або групу: на те, як живе сама особистість (судження, почуття) або на те, як інші живуть та їхній попередній досвід (Е. Дінер, С. Оіші, Р. Лукас) [23], прагнення до самоствердження (Дж. Хелліуелл, Р. Лейар, Дж. Сакс) [28], афективні дескриптори (А. Міхалос, П. Калке, У. Шиммак, С. Оіші) [37; 43], позитивні та негативні афекти (Е. Томпсон) [45]; позитивні та негативні почуття афективного досвіду (Е. Дінер, Д. Вірц, Р. Бісвас-Дінер, В. Тов, С. Кім-Прієт, Д. Чой, С. Оіші) [24]; евдемоністичні психологічні чинники процвітання: «позитивні характеристики» (емоційна стабільність, життєздатність, оптимізм, стійкість, позитивні емоції та самооцінки) та «позитивне функціонування» (взаємодія, компетенція, зміст та позитивні стосунки) (Ф. Нуперт, Т. Со) [33]; психологічні або особистісні

(властивості темпераменту, базові властивості та позитивні риси характеру) та суб'єктивно-особистісні (афективний, когнітивно-афективний та когнітивний компоненти, які дозволяють сформуванню узагальненої й відносно стійкої переживання суб'єктивного благополуччя у вигляді емоцій, оцінок і суджень з приводу результатів своєї позитивної активності, а також суб'єктивного рівня зовнішніх позаособистісних чинників благополуччя) (М. Батурін, С. Башкатов, Н. Гафарова, Л. Яворовська, Г. Філоненко) [2; 17]; інтерперсональні чинники – індивідуально-психологічні якості, які визначають ставлення особистості до себе та середовища (нейротизм, екстраверсія, відкритість до досвіду, впевненість у собі, відповідальність, внутрішній локус контролю, висока самооцінка, позитивне самоставлення, відсутність інтрапсихічних конфліктів, оптимізм, задоволеність собою, здатність ставити адекватні життєві завдання, фізичне та психічне здоров'я) (І. Горбаль) [4, с. 41–44], соціально-психологічні (трансценденційні цінності, алоцентризм, потреба в належності) та особистісні (впевненість у собі, компетентність, самоприйняття, рефлексивна контактність, оптимістичний атрибутивний стиль) (Ю. Вишнягова, Т. Данильченко, А. Коваленко, Б. Пахоль) [5; 6; 9; 10; 12]. До зовнішніх або позаособистісних чинників відносяться біологічні, соціальні, матеріальні блага, до міжособистісних – результати позитивної міжособистісної активності (позитивні вчинки та дії, досягнуті сприятливі міжособистісні стосунки та сукупність соціально значущих досягнень) (М. Батурін, С. Башкатов, Н. Гафарова, Л. Яворовська, Г. Філоненко) [2; 17]; формальні «об'єктивні» – умови, в яких перебуває особа (економічні, професійні, політично-суспільні та соціально-демографічні), соціально-психологічні – особливості взаємодії особистості з макросередовищем (когнітивна оцінка якості власного життя, соціальна підтримка та якість стосунків з оточуючими людьми) (І. Горбаль) [4, с. 41–44].

Сучасні дослідження психологічного благополуччя мають декілька векторів вивчення: 1) дослідження структурних компонентів психологічного благополуччя; 2) дослідження психологічного благополуччя як ресурсу-можливості здійсненості життя особистості (вплив на якість життя, афективну сферу, на евдемоністичне благополуччя (щастя), на різні сфери життя та діяльності); 3) дослідження переживання психологічного благополуччя як у ситуативному контексті, так і холистичному.

Більшість вчених (Дж. Ван Хорн, Т. Теріс, У. Шауфелі, Б. Уілмар, Р. Щереурс) вибудовують свою теорію благополуччя працюючої особистості на основі моделей благополуччя К. Ріфф та П. Уорра і професійне благополуччя особистості розглядають як позитивну оцінку нею різних

аспектів своєї роботи, включаючи афективні, мотиваційні, поведінкові, когнітивні та психосоматичні аспекти [46]. Так, вивчаючи здоров'я працівників К. Пейдж і Д. Велла-Бродрік [40] пропонують модель здоров'я працівника, яка ґрунтується на моделях суб'єктивного благополуччя Е. Дінера [25] та психологічного благополуччя К. Ріфф [41], відповідно до якої розглядають благополуччя працівника як задоволення від роботи та обумовлене роботою відчуття і включає суб'єктивне благополуччя (задоволення життям та диспозиційні афекти), психологічне благополуччя, а також благополуччя на робочому місці.

Виокремлюючи чинники психологічного благополуччя персоналу ДПСУ, необхідно зазначити, що під час виконання службових завдань прикордонники здійснюють професійну діяльність в умовах, які значно впливають на стан їхнього здоров'я, життя, рівень працездатності та якість виконання поставлених завдань. Професійна діяльність прикордонників реалізується в ситуаціях, які характеризуються елементами несподіванки, раптовості, суміжними з ризиками, небезпеками, готовністю діяти негайно, грамотно і в межах правового поля. Вимоги до негайних, рішучих і ефективних дій виникають і в процесі здійснення повсякденної діяльності прикордонного персоналу, а саме: перевірки документів на право перетину державного кордону, конфліктних ситуацій з особами, які перетинають державний кордон тощо; проведення огляду місцевості; роботи з місцевим населенням; супроводження цілей на постах технічного спостереження, що вимагають від прикордонників швидких, точних і безпомилкових дій [8]. Психологічні можливості прикордонників, які стикаються при виконанні службових обов'язків у бойовій обстановці підвищуються тоді, коли їхнє навколишнє соціальне і ергономічне середовище стають більш ресурсними – підтримуючими, мобілізуючими й компенсуючими компонентами їхньої індивідуальної психологічної готовності до здійснення професійної діяльності [1, с. 116].

Особливої значущості набувають питання збереження психічного, фізичного здоров'я та психологічного благополуччя прикордонників в сучасних умовах їхньої участі в операції спеціальних сил. За результатами опитування та анкетування Д. Єрмоєнко військовослужбовців, які безпосередньо брали участь у проведенні антитерористичної операції, виявлено екстремальні чинники середовища професійної діяльності на сході України, що мають безпосередній і опосередкований вплив на прикордонників: непередбачуваність та раптовість дій, новизна обстановки та її різка зміна, високий рівень несподіванки, небезпека, загроза життю, людські жертви, висока відповідальність і темп проведення бойових дій; низький рівень взаємодії між різними силовими

структурами, відсутність, недостатність або суперечливість інформації, інтенсивність та новизна застосування спеціальної техніки, невідповідність норм забезпечення реальним потребам сучасного бою, тривале перебування у бойових умовах при відсутності звичних умов для життя і діяльності, труднощі і дискомфорт, складний морально-психологічний стан особового складу, нестандартність засобів і прийомів дій при виконанні покладених завдань, витік конфіденційної інформації, відсутність достатньої кількості закритих каналів зв'язку, переважно негативне ставлення місцевого населення, незнання правил надання домедичної допомоги [8]. Зрозуміло, що зазначені особливості середовища виконання службових обов'язків не тільки не сприяють позитивним переживанням прикордонників, вони негативно впливають на їхнє здоров'я та подальше здійснення життєдіяльності в цілому, змінюючи світогляд, світосприйняття, життєві позиції та життєві перспективи. А отже, переживання психологічного благополуччя (неблагополуччя) прикордонників детермінується особливостями професійних її чинників (організацією, умовами та досвідом професійної діяльності, засвоєнням професійної ролі, постійним виконанням однотипних монотонних дій, пов'язаних зі здійсненням професійних обов'язків, сприятливої соціально-психологічної атмосфери), психологічною готовністю до її здійснення (рівня професійних знань, вмінь, навичок, професійних здатностей при відсутності творчого моменту в діяльності, особливостей професійної адаптації, мотивації, самооцінки, стійкості, саморегуляції тощо, розуміння соціальної значущості професійних функцій та професійної ролі, професійного досвіду) та позитивними та негативними наслідками діяльності.

Чинники організаційного середовища включають управлінсько-організаційні умови праці (матеріально-технічне забезпечення, заробітну плату, співвідношення розташування роботи та дому, ергономічність та безпечність робочого простору та фізичні умови робочого середовища, стиль керівництва, справедливість, соціально-психологічний клімат у колективі, тип організаційної культури, корпоративні традиції тощо), а також чинники результатів діяльності (можливості професійного зростання, цікавість роботи, конструктивні відносини з керівництвом, позитивні стосунки з колегами, корисність здійснюваної роботи для суспільства, самостійність в роботі, допомога іншим у контексті виконуваних професійних функцій). Чинники організаційного середовища, що сприяють переживанню психологічного благополуччя прикордонниками детерміновані впливом керівництва підрозділу ДПСУ та соціально-психологічними умовами організаційного клімату військового колективу. Як зазначає Є. Потапчук, від його дій, поведінки

та діяльності військового керівника «значною мірою залежить рівень душевного благополуччя підлеглого особового складу, а отже і їхнє психічне здоров'я. Звідси виникає потреба вести мову про те, що кожен командир (начальник) зобов'язаний відповідати певним нормам, чи правилам, що висуваються до нього, як до посадової особи, яка несе персональну відповідальність за збереження психічного здоров'я підлеглих їй людей» [14]. У якості соціально-психологічних умов організаційного клімату військового колективу, які сприяють благополуччю військовослужбовців, Є. Потапчук визначає: загальні позиції членів колективу з важливих питань внутрішнього і міжнародного життя, військової служби формуються на основі спільності їх світогляду, переконань і єдиних принципів; навички взаємодії і спілкування як у процесі навчальної діяльності, так і в побуті, зв'язані з чіткою і гнучкою структурою розподілу обов'язків, керівництва встановлених ними норм і способів регуляції спільного життя і діяльності; почуття взаємної довіри, поваги, відповідальності один за одного і готовність в будь-який момент допомогти своєму товаришу; високий рівень згуртованості колективу, позитивний морально-психологічний настрій [12, с. 103–104]. Таким чином, основними чинниками, що детермінують психологічне благополуччя персоналу ДПСУ є особистісні – якісні характеристики смислових та ціннісних життєвих орієнтацій, прагнення до самоствердження, емоції, оцінки та судження з приводу результатів своєї позитивної активності; професійні – професійні властивості, що визначають їхню професійну ідентичність та психологічну готовність до здійснення професійної діяльності, мотивацію професійного зростання, професійне самоставлення тощо; організаційні – сприятливість та безпека організаційного середовища, стосунки з керівництвом та колегами, задоволеність роботою тощо.

Висновки. Отже, середовище професійної діяльності прикордонників містить простір, в якому вони можуть переживати психологічне благополуччя та простір, який не сприяє цьому переживанню. Екстремальність професійної діяльності прикордонників, авторитарний стиль управління персоналом ДПСУ, професійні захворювання, деформації тощо, унеможливають також і автономну та творчу діяльність прикордонників, що і потребує подальших наукових розвідок у напрямку пошуку засобів соціально-психологічного забезпечення психологічного благополуччя прикордонників у середовищі професійної діяльності. Наразі доцільним вбачається виокремлення особистісних чинників, чинників професійної діяльності та чинників організаційного середовища психологічного благополуччя персоналу ДПСУ в особливих умовах здійснення професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Серед перспективних напрямків подальших досліджень вбачається розробка теоретичної моделі та проведення емпіричного дослідження особливостей психологічного благополуччя персоналу Державної прикордонної служби України.

Список використаних джерел

1. Алещенко В. І. Психологічне забезпечення миротворчої діяльності військовослужбовців Збройних Сил України: монографія / В. І. Алещенко. – Харків, ХУПС. – 2008. – 238 с.
2. Батурич Н. А. Теоретическая модель личностного благополучия / Н. А. Батурич, С. А. Башкатов, Н. В. Гафарова // Вестник ЮУрГУ. – 2013. – Т. 6. – № 4. – С. 4–14.
3. Бояркин М. Ю. Психологическое и профессиональное благополучие государственных служащих: монография / М. Ю. Бояркин, О. А. Долгополова, Д. М. Зинюева. – Волгоград: Изд-во ФГОУ ВПО ВАГС, 2007. – 216 с.
4. Горбаль І. С. Соціально-психологічні чинники суб'єктивного благополуччя пенсіонерів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи / І. С. Горбаль; НАПН України; Ін-т соц. та політ. психології. – К., 2016. – 271 с.
5. Данильченко Т. В. Психологічна структура соціального благополуччя та неблагополуччя / Т. В. Данильченко // Український психологічний журнал. – 2017. – № 2 (4). – С. 7–22.
6. Данильченко Т. В. Психологія суб'єктивного соціального благополуччя: автореф. дис. ... д. психол. н.: 19.00.05 – соціальна психологія, психологія соціальної роботи / Т. В. Данильченко; КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 2018. – 34 с.
7. Духневич В. М. Психологічне благополуччя професіонала як умова його ефективної діяльності (на прикладі професії психолога): дис. ... канд. психол. наук: 19.00.01 – загальна психологія, історія психології / Духневич Віталій Миколайович. – К., 2002. – 197 с.
8. Єрьоменко Д. Ю. Особливості відновлення психологічної стійкості прикордонників після бойових зіткнень на державному кордоні / Д. Ю. Єрьоменко // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України Проблеми сучасної психології, 2016. – Випуск 33. – С. 162–171.
9. Коваленко А. Б. Психологічне благополуччя військовослужбовців, що отримали поранення в зоні АТО / А. Б. Коваленко, Ю. А. Вишнягова // Український психологічний журнал. – 2017. – № 3 (5). – С. 124–134.
10. Коваленко А. Б. Психологічне благополуччя особистості: сутність, чинники та структура / А. Б. Коваленко // Гуманітарний корпус: Збірник наукових статей з актуальних проблем філософії, культурології, психології, педагогіки та історії. – К.: Нілан Лтд, 2018. – Вип. 16. – С. 80–83.
11. Лазоренко О. В. Психологічний аналіз екстремальних умов несення прикордонної служби / О. В. Лазоренко // Проблеми сучасної психології, 2013. – Випуск 21. – С. 305–315.

12. Пахоль Б. Є. Суб'єктивне та психологічне благополуччя: сучасні і класичні підходи, моделі та чинники / Б. Є. Пахоль // Український психологічний журнал. – 2017. – № 1 (3). – С. 80–104.

13. Потапчук Є. М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: монографія / Є. М. Потапчук. – Хмельницький, 2004. – 322 с.

14. Потапчук Є. М. Збереження психічного здоров'я військовослужбовців / Є. М. Потапчук // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2007. – Вип. 2. – С. 161–170.

15. Розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку Державної прикордонної служби України» від 23 листопада 2015 р. № 1189-р. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248650837>.

16. Шамянов Р. М. Суб'єктивное благополучие личности: психологическая картина и факторы / Р. М. Шамянов. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 2008. – 296 с.

17. Яворовська Л. М. Фактори становлення психологічного благополуччя особистості / Л. М. Яворовська, Г. С. Філоненко // Наука і освіта. – 2014. – № 12. – С. 216–220. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2014_12_44.

18. Allert J. Welfare Work During World War I / J. Allert // Mnopedia. – URL: <http://www.mnopedia.org/welfare-work-during-world-war-i>.

19. Balestra C. Home sweet home: the determinants of residential satisfaction and its relation with well-being / C. Balestra, J. Sultan; (OECD Statistics Directorate Working Papers No. 54). – Paris, 2013. – 42 p. – URL: <http://dx.doi.org/10.1787/5jzbcx0czc0x-en>.

20. Blanchflower D. International happiness / David G. Blanchflower, Andrew J. Oswald; National Bureau of Economic Research (NBER Working Paper No. 16668). – Massachusetts Avenue, Cambridge, 2011. – 47 p. – URL: <http://www.nber.org/papers/w16668>.

21. Boarini R. What Makes for a Better Life? The determinants of subjective well-being in OECD countries: Evidence from the Gallup World Poll. / R. Boarini, M. Comola, C. Smith, R. Manchin, F. De Keulenaer; (OECD Statistics Working Paper No 47). – Paris, 2012. – 41 p. – URL: <http://dx.doi.org/10.1787/5k9b9ltjm937-en>.

22. Costa P. T. Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO five-factor inventory (NEO-FFI): manual / Paul T. Costa, Robert R. McCrae. – Odessa, FL: Psychological Assessment Resources, 1992. – 101 p.

23. Diener E. Personality, culture, and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life / E. Diener, S. Oishi, R. Lucas // Annual Review of Psychology, 2003. – No 54. – P. 403–425. DOI: 10.1146/annurev.psych.54.101601.145056.

24. Diener E. New measures of well-being / E. Diener, D. Wirtz, R. Biswas-Diener, W. Tov, C. Kim-Prieto, D. Choi, S. Oishi // Assessing well-being: the collected works of ed diener, social indicators research series; Diener E., editor. – URL: Dordrecht: Springer. – 2009. – P. 247–266. DOI: 10.1007/978-90-481-2354-4_12.

25. Diener E. Subjective well-being / E. Diener // Psychological Bulletin. – 1984. – Vol. 9. – No. 3. – P. 542–575. – URL: <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>.

26. Dolan P. Do we really know what makes us happy? A review of the economic literature on the factors associated with subjective well-being / P. Dolan, T. Peasgood,

M. White // *Journal of Economic Psychology*. – 2008. – No 29. – P. 94–122. DOI: 10.1016/j.joep.2007.09.001.

27. Frey B. S. Happiness, economy and institutions / B. S. Frey, A. Stutzer // *The Economic Journal*. – 2001. – Volume 110. – Issue 466. – P. 918–938. – URL: <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00570>.

28. Frey B. S. Stress that doesn't pay: the commuting paradox / B. S. Frey, A. Stutzer // *Scandinavian Journal of Economics*. – 2008. – Volume 110. – Issue 2. – P. 339–366. – URL: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2008.00542.x>.

29. Gutierrez J. Personality and subjective well-being: big five correlates and demographic variables / J. Gutierrez, B. Jimenez, E. Hernández, C. Puente // *Personality and Individual Differences*. – 2005. – No 38. – P. 1561–1569. – URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2004.09.015>.

30. Helliwell J. F. Life satisfaction and the quality of development / J. F. Helliwell; National Bureau of Economic Research (NBER Working Paper No. 14507). – 2008. – 32 p. – URL: <http://www.nber.org/papers/w14507>.

31. Helliwell J. F. Trust and Well-being / J. F. Helliwell, S. Wang // *International Journal of Wellbeing*. – 2011. – Volume 1. – Issue 1. – P. 42–78. DOI:10.5502/ijw.v1i1.9.

32. Helliwell J. F. World Happiness / J. F. Helliwell, R. Layard, J. Sachs, editors. – New York, Columbia University: Report. Earth Institute, 2012. – 170 p. – URL: <http://eprints.lse.ac.uk/47487/>.

33. Huppert F. A. Flourishing across Europe: application of a new conceptual framework for defining well-being / F. A. Huppert, T. T. C. So // *Social Indicators Research*. – 2013. – No 110. – P. 837–861. – URL: <http://dx.doi.org/10.1007/s11205-011-9966-7>.

34. Kahneman D. High income improves life evaluation but not emotional well-being / D. Kahneman, A. Deaton // *Proceedings of the National Academy of Sciences*. – 2010. – Volume 107. – Issue 38. – P. 16489–16493. – URL: <https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107>.

35. Kahneman D. Developments in the measurement of subjective well-being / D. Kahneman, A. B. Krueger // *Journal of Economic Perspectives*. – 2006. – Volume 20. – Issue 1. – P. 3–24. DOI: 10.1257/089533006776526030.

36. Lyubomirsky S. The how of happiness: a new approach to getting the life you want / S. Lyubomirsky. – New York, NY: Penguin, 2008. – 384 p. – URL: <http://thehowofhappiness.com/>.

37. Michalos A. C. Stability and sensitivity in perceived quality of life measures: some panel results / A. C. Michalos, P. M. Kahlke // *Social Indicators Research*. – 2010. – Volume 98. – Issue. 3 – P. 403–434. – URL: <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9554-2>.

38. Military morale, welfare, and recreation activities and nonappropriated fund instrumentalities Army Regulation 215–1 / Headquarters Department of the Army Washington, DC 31, 2007. – 266 p. – URL: <http://usahec.contentdm.oclc.org/cdm/ref/collection/p16635coll11/id/1107>.

39. Oswald F. Housing and Life satisfaction of older adults in two rural regions in Germany / F. Oswald, H. Wahl, H. Mollenkopf, O. Schilling // *Research on Ageing*. – 2003. – Volume 25. – Issue. 2 – P. 122–143. DOI: 10.1177/0164027502250016.

40. Page K. The 'What', 'Why' and 'How' of Employee WellBeing: a new model / K. Page and D. Vella-Brodrick // *Social Indicators Research*. – 2009. – Vol. 90. – No. 3. – PP. 441–458. DOI: 10.1007/s11205–008–9270–3.
41. Ryff C. D. Happiness is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being / C. D. Ryff // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 1989. – Vol. 57. – No. 6. – P. 1069–1081. – URL: [http:// dx.doi.org/10.1037/0022–3514.57.6.1069](http://dx.doi.org/10.1037/0022–3514.57.6.1069).
42. Sacks D. W. Subjective well-being, income, economic development and growth / D. W. Sacks, B. Stevenson, J. Wolfers; National bureau of economic research (NBER Working Paper No. 16441). – Mass., Cambridge, 2010. – 53 p. DOI: 10.3386/w16441.
43. Schimmack U. The influence of chronically and temporarily accessible information on life satisfaction judgments / U. Schimmack, S. Oishi // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2005. – Volume 89. – Issue. 3 – P. 395–406. – DOI: 10.1037/0022–3514.89.3.395.
44. Stiglitz J. E. Report by the commission on the measurement of economic performance and social progress / J. E. Stiglitz, A. Sen, J. P. Fitoussi. – Paris, 2009. – 292 p. – URL: <http://hdl.handle.net/20.500.11822/19041>.
45. Thompson E. R. Development and validation of an internationally reliable short-form of the positive and negative affect Schedule (PANAS) / E. R. Thompson // *Journal of Cross-Cultural Psychology*. – 2007. – Volume 38. – Issue. 2. – P. 227–242. – URL: <http://dx.doi.org/10.1177/0022022106297301>.
46. Van Horn J. E. The structure of occupational well-being: a study among Dutch teachers / J. E. Van Horn, T. W. Taris, W. B. Schaufeli & P. J. G. Schreurs // *Journal of Occupational and Organizational Psychology*. – 2004. – Vol. 77. – P. 365–375. DOI:10.1348/0963179041752718.

References transliterated

1. Aleshchenko V. I. *Psychologichne zabezpechennja myrotvorchoi' dijaj'nosti vijs'kovo-sluzhbovciv Zbrojnyh Syl Ukraїny: monografija* / V. I. Aleshchenko. – Harkiv, HUPS. – 2008. – 238 s.
2. Baturyn N. A. *Teoretycheskaja model' lychnostnogo blagopoluchyja* / N. A. Baturyn, S. A. Bashkatov, N. V. Gafarova // *Vestnyk JuUrGU*. – 2013. – T. 6. – № 4. – S. 4–14.
3. Bojarkyn M. Ju. *Psychologicheskoe y professional'noe blagopoluchye gosudarstvennyh sluzhashhyh: monografyja* / M. Ju. Bojarkyn, O. A. Dolgopolova, D. M. Zynov'eva. – Volgograd: Yzd-vo FGOU VPO VAGS, 2007. – 216 s.
4. Gorbaj' I. S. *Social'no-psychologichni chynnyky sub'jektyvnogo blagopoluchchja pensioneriv: dys. ... kand. psychol. nauk: 19.00.05 – social'na spyhologija, spyhologija social'noi' roboty* / I. S. Gorbaj'; NAPN Ukraїny; In-t soc. ta polit. psyhologii'. – K., 2016. – 271 s.
5. Danyl'chenko T. V. *Psychologichna struktura social'nogo blagopoluchchja ta neblagopoluchchja* / T. V. Danyl'chenko // *Ukraїns'kyj psychologichnyj zhurnal*. – 2017. – № 2 (4). – S. 7–22.

6. Danyl'chenko T. V. Psihologija sub'jektyvnogo social'nogo blagopoluchchja: avtoref. dys. ... d. psihol. n.: 19.00.05 – social'na psihologija, psihologija social'noi' roboty / T. V. Danyl'chenko; KNU im. T. Shevchenka. – K., 2018. – 34 s.

7. Duhnevych V. M. Psihologichne blagopoluchchja profesionala jak umova jogo efektyvnoi' dijal'nosti (na prykladi profesii' psihologa): dys. ... kand. psihol. nauk: 19.00.01 – zagal'na psihologija, istorija psihologii' / Duhnevych Vitalij Mykolajovych. – K., 2002. – 197 s.

8. Jer'omenko D. Ju. Osoblyvosti vidnovlennja psihologichnoi' stijkosti prykor-donnykiv pislja bojovyh zitknen' na derzhavnomu kordoni / D. Ju. Jer'omenko // Zbirnyk naukovyh prac' K-PNU imeni Ivana Ogijenka, Instytutu psihologii' imeni G. S. Kostjuka NAPN Ukrai'ny Problemy suchasnoi' psihologii', 2016. – Vypusk 33. – S. 162–171.

9. Kovalenko A. B. Psihologichne blagopoluchchja vijs'kovosluzhbovciv, shho otry-maly poranennja v zoni ATO / A. B. Kovalenko, Ju. A. Vyshnjagova // Ukrai'ns'kyj psihologichnyj zhurnal. – 2017. – № 3 (5). – S.124–134.

10. Kovalenko A. B. Psihologichne blagopoluchchja osobystosti: sutnist', chynnyky ta struktura / A. B. Kovalenko // Gumanitarnyj korpus: Zbirnyk naukovyh statej z aktual'nyh problem filosofii', kul'turologii', psihologii', pedagogiky ta istorii'. – K.: Nilan Ltd, 2018. – Vyp.16. – S. 80–83.

11. Lazorenko O. V. Psihologichnyj analiz ekstremal'nyh umov nesennja prykor-donnoi' sluzhby / O. V. Lazorenko // Problemy suchasnoi' psihologii', 2013. – Vypusk 21. – S. 305–315.

12. Pahol' B. Je. Sub'jektyvne ta psihologichne blagopoluchchja: suchasni i klasychni pidhody, modeli ta chynnyky / B. Je. Pahol' // Ukrai'ns'kyj psihologichnyj zhurnal. – 2017. – № 1 (3). – S. 80–104.

13. Potapchuk Je. M. Teorija ta praktyka zberezhennja psihichnogo zdorov'ja vijs'ko-vosluzhbovciv: monografija / Je. M. Potapchuk. – Hmel'nye'kyj, 2004. – 322 s.

14. Potapchuk Je. M. Zberezhennja psihichnogo zdorov'ja vijs'kovosluzhbovciv / Je. M. Potapchuk // Problemy ekstremal'noi' ta kryzovoi' psihologii'. – 2007. – Vyp. 2. – S. 161–170.

15. Rozporjadzhennja «Pro shvalennja Strategii' rozvytku Derzhavnoi' prykordonnoi' sluzhby Ukrai'ny» vid 23 lystopada 2015 r. № 1189-r. – Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248650837>.

16. Shamionov R. M. Sub'ektivnoe blagopoluchie lichnosti: psihologicheskaja kartina i factory / R. M. Shamionov. – Saratov: Izd-vo Sarat. un-ta, 2008. – 296 s.

17. Javorovs'ka L. M. Factory stanovlennja psihologichnogo blagopoluchchja osobys-tosti / L. M. Javorovs'ka, G. S. Filonenko // Nauka i osvita. – 2014. – № 12. – S. 216–220. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NiO_2014_12_44.

18. Allert J. Welfare Work During World War I / J. Allert // Mnopedia. – URL: <http://www.mnopedia.org/welfare-work-during-world-war-i>.

19. Balestra C. Home sweet home: the determinants of residential satisfaction and its relation with well-being / C. Balestra, J. Sultan; (OECD Statistics Directorate Working Papers No. 54). – Paris, 2013. – 42 p. – URL: <http://dx.doi.org/10.1787/5jzbcx0czc0x-en>.

20. Blanchflower D. International happiness / David G. Blanchflower, Andrew J. Oswald; National Bureau of Economic Research (NBER Working Paper No. 16668). – Massachusetts Avenue, Cambridge, 2011. – 47 p. – URL: <http://www.nber.org/papers/w16668>.

21. Boarini R. What Makes for a Better Life? The determinants of subjective well-being in OECD countries: Evidence from the Gallup World Poll. / R. Boarini, M. Comola, C. Smith, R. Manchin, F. De Keulenaer; (OECD Statistics Working Paper No 47). – Paris, 2012. – 41 p. – URL: <http://dx.doi.org/10.1787/5k9b9ltjm937-en>.

22. Costa P. T. Revised NEO personality inventory (NEO-PI-R) and NEO five-factor inventory (NEO-FFI): manual / Paul T. Costa, Robert R. McCrae. – Odessa, FL: Psychological Assessment Resources, 1992. – 101 p.

23. Diener E. Personality, culture, and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life / E. Diener, S. Oishi, R. Lucas // *Annual Review of Psychology*, 2003. – No 54. – P. 403–425. DOI: 10.1146/annurev.psych.54.101601.145056.

24. Diener E. New measures of well-being / E. Diener, D. Wirtz, R. Biswas-Diener, W. Tov, C. Kim-Prieto, D. Choi, S. Oishi // *Assessing well-being: the collected works of ed diener, social indicators research series*; Diener E., editor. – URL: Dordrecht: Springer. – 2009. – P. 247–266. DOI: 10.1007/978–90–481–2354–4_12.

25. Diener E. Subjective well-being / E. Diener // *Psychological Bulletin*. – 1984. – Vol. 9. – No. 3. – P. 542–575. – URL: <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>.

26. Dolan P. Do we really know what makes us happy? A review of the economic literature on the factors associated with subjective well-being / P. Dolan, T. Peasgood, M. White // *Journal of Economic Psychology*. – 2008. – No 29. – P. 94–122. DOI: 10.1016/j.joep.2007.09.001.

27. Frey B. S. Happiness, economy and institutions / B. S. Frey, A. Stutzer // *The Economic Journal*. – 2001. – Volume 110. – Issue 466. – P. 918–938. – URL: <https://doi.org/10.1111/1468-0297.00570>.

28. Frey B. S. Stress that doesn't pay: the commuting paradox / B. S. Frey, A. Stutzer // *Scandinavian Journal of Economics*. – 2008. – Volume 110. – Issue 2. – P. 339–366. – URL: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2008.00542.x>.

29. Gutierrez J. Personality and subjective well-being: big five correlates and demographic variables / J. Gutiérrez, B. Jiménez, E. Hernández, C. Puente // *Personality and Individual Differences*. – 2005. – No 38. – P. 1561–1569. – URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2004.09.015>.

30. Helliwell J. F. Life satisfaction and the quality of development / J. F. Helliwell; National Bureau of Economic Research (NBER Working Paper No. 14507). – 2008. – 32 p. – URL: <http://www.nber.org/papers/w14507>.

31. Helliwell J. F. Trust and Well-being / J. F. Helliwell, S. Wang // *International Journal of Wellbeing*. – 2011. – Volume 1. – Issue 1. – P. 42–78. DOI:10.5502/ijw.v1i1.9.

32. Helliwell J. F. World Happiness / J. F. Helliwell, R. Layard, J. Sachs, editors. – New York, Columbia University: Report. Earth Institute, 2012. – 170 p. – URL: <http://eprints.lse.ac.uk/47487/>.

33. Huppert F. A. Flourishing across Europe: application of a new conceptual framework for defining well-being / F. A. Huppert, T. T. C. So // *Social Indicators Research*. – 2013. – No 110. – P. 837–861. – URL: <http://dx.doi.org/10.1007/s11205-011-9966-7>.

34. Kahneman D. High income improves life evaluation but not emotional well-being / D. Kahneman, A. Deaton // *Proceedings of the National Academy of Sciences*. – 2010. – Volume 107. – Issue 38. – P. 16489–16493. – URL: <https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107>.
35. Kahneman D. Developments in the measurement of subjective well-being / D. Kahneman, A. B. Krueger // *Journal of Economic Perspectives*. – 2006. – Volume 20. – Issue 1. – P. 3–24. DOI: 10.1257/089533006776526030.
36. Lyubomirsky S. *The how of happiness: a new approach to getting the life you want* / S. Lyubomirsky. – New York, NY: Penguin, 2008. – 384 p. – URL: <http://thehowofhappiness.com/>.
37. Michalos A. C. Stability and sensitivity in perceived quality of life measures: some panel results / A. C. Michalos, P. M. Kahlke // *Social Indicators Research*. – 2010. – Volume 98. – Issue. 3 – P. 403–434. – URL: <https://doi.org/10.1007/s11205-009-9554-2>.
38. Military morale, welfare, and recreation activities and nonappropriated fund instrumentalities Army Regulation 215-1 / Headquarters Department of the Army Washington, DC 31, 2007. – 266 p. – URL: <http://usahec.contentdm.oclc.org/cdm/ref/collection/p16635coll11/id/1107>.
39. Oswald F. Housing and Life satisfaction of older adults in two rural regions in Germany / F. Oswald, H. Wahl, H. Mollenkopf, O. Schilling // *Research on Agein*. – 2003. – Volume 25. – Issue. 2 – P. 122–143. DOI: 10.1177/0164027502250016.
40. Page K. The 'What', 'Why' and 'How' of Employee WellBeing: a new model / K. Page and D. Vella-Brodrick // *Social Indicators Research*. – 2009. – Vol. 90. – No. 3. – PP. 441–458. DOI: 10.1007/s11205-008-9270-3.
41. Ryff C. D. Happiness is Everything, or Is It? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being / C. D. Ryff // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 1989. – Vol. 57. – No. 6. – P. 1069–1081. – URL: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.57.6.1069>.
42. Sacks D. W. Subjective well-being, income, economic development and growth / D. W. Sacks, B. Stevenson, J. Wolfers; National bureau of economic research (NBER Working Paper No. 16441). – Mass., Cambridge, 2010. – 53 p. DOI: 10.3386/w16441.
43. Schimmack U. The influence of chronically and temporarily accessible information on life satisfaction judgments / U. Schimmack, S. Oishi // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 2005. – Volume 89. – Issue. 3 – P. 395–406. – DOI: 10.1037/0022-3514.89.3.395.
44. Stiglitz J. E. Report by the commission on the measurement of economic performance and social progress / J. E. Stiglitz, A. Sen, J. P. Fitoussi. – Paris, 2009. – 292 p. – URL: <http://hdl.handle.net/20.500.11822/19041>.
45. Thompson E. R. Development and validation of an internationally reliable short-form of the positive and negative affect Schedule (PANAS) / E. R. Thompson // *Journal of Cross-Cultural Psychology*. – 2007. – Volume 38. – Issue. 2. – P. 227–242. – URL: <http://dx.doi.org/10.1177/0022022106297301>.
46. Van Horn J. E. The structure of occupational well-being: a study among Dutch teachers / J. E. Van Horn, T. W. Taris, W. B. Schaufeli & P. J. G. Schreurs // *Journal of Occupational and Organizational Psychology*. – 2004. – Vol. 77. – P. 365–375. DOI: 10.1348/0963179041752718.

Abstract

Volynets N. V.,

PhD (Candidate of Psychological
Sciences), Docent,

Bohdan Khmelnytskyi National Academy of
the State Border Guard Service of Ukraine

E-mail: natasha_volynets@meta.ua

FACTORS OF PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE PERSONNEL OF THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE IN SPECIAL CONDITIONS OF PROFESSIONAL ACTIVITY

This article represents the peculiarities of the environment of professional activity of the personnel of the State Border Guard Service of Ukraine. The personality factors, factors of professional activity and factors of the organizational environment of psychological personnel well-being of the State Border Guard Service of Ukraine in the special conditions of professional activity are described.

The psychological employee well-being is defined as the global, holistic subjective reflexive personal experience of the positivity and significance of his/her own Self-existence in general and through the prism of his life in the environment of professional activity, that represented the integral assessment of the employee life, positive affections in relation to the fulfilled work, organizational environment and, consequently, life in general and, as the subjective outlive of situational experience in the context of professional activity as harmonious combination the personal efforts to perform work achieved and objectives of the result benefits (remuneration, recognition, satisfaction, prospects, etc.).

It is noted that the professional personnel activity of the State Border Guard Service of Ukraine is a platform in which, through performance of official duties, professional self-realization, the processes of achievement of goals, actual needs for achievements, success of professional activity, interaction with people, etc., as well as processes of obtaining remuneration in the form of material support, career growth, work satisfaction and self-esteem of self-professional competence and significance that forms the perception of perspectives both future careers and in life in the future, the desire for further professional development and self-realization are deployed.

The personal factors (qualitative characteristics of semantic and valuable life orientations, the desire for self-affirmation, emotion, judgment and considerations about the results of positive activity), professional factors (professional qualities that determine professional identity and psychological readiness for professional activity, motivation of professional growth, professional self-help) and organizational factors (the auspiciousness and security of the organizational environment, relationships with management and colleagues, job satisfaction) are defined as the main factors that determine the psychological personal well-being of the State Border Guard Service of Ukraine.

Key words: *professional activity, psychological employee well-being, special conditions of activity, environment of professional activity.*

Отримано – 24 травня 2018

Рецензовано – 28 травня 2018

Прийнято – 31 травня 2018

Received – May 24, 2018

Revision – May 28, 2018

Accepted – May 31, 2018